

un comodisme mal entès. I diem això amb tota la compassió que mereix un fracassat, per bé que la compassió es dirigeix ella sola a la causa, no a l'efecte immediat.

La fallida d'un examen, difícilment l'estudiant l'atribueix a no haver estudiat prou, o a no haver sabut estudiar, per pura negligència de no haver après abans la forma com s'ha d'estudiar. La causa, segons ell, està sempre en el mal humor del catedràtic, en la llargada incommensurable de l'assignatura o que no l'han recomanat com calia (pot haver-hi més cinisme?). El mateix passa en les oposicions, concursos, etc., etc.

L'advocat, el metge, l'apotecari, el mestre, etc., que no té clients, es queda molt descansat dient que els temps són pèssims. Mai se'ls ocorre que o no fan el que deuen, o que senzillament han equivocat la carrera.

En una paraula, és molt més còmode carregar les culpes al veí i sentar plaça de víctima, ben escaient a molts, que si són víctimes ho són exclusivament de la seva negligència i d'una falsa apreciació de la comoditat en la vida, ja que és una comoditat que els costa tants de neguits.

Ben mirat, la immensa majoria de casos de fracàs es deuen a un mateix, a manca de preparació, a manca d'educació, a ignorància, a no «situar-se» al lloc que correspon, a una lligó mal estudiada per haver anat al cine, etc. Es innegable que hi han casos en què tot es gira en contra, i hom ha de lluitar amb forces enormement desiguals, però mirant-ho bé són els menys, i avui les democràcies obren els camins a tothom, exigint solament que l'interessat posi tota la seva energia en ocupar un determinat lloc, o en realitzar una determinada comissió.

El panorama social ho palesa: la mecanògrafa que no sap ortografia ni sintaxi, el venedor poc amable amb el comprador, l'opositor que sap poques coses i mal apreses, l'actor que no ha cultivat el domini d'ell mateix, els que creuen encara en els privilegis de la «sang blava»; els que «no toquen de peus a terra» perquè és més agradable deixar fer a la imaginació (la folia de la casa); els marits i les mullers que no s'han volgut molestar (oh, la comoditat!) en meditar ni un moment en què és veritablement el matrimoni, etc., etc., són la cosa que més abunda en el món actual, i d'aquí ve que el gremi dels fracassats augmenta en proporcions esborronadores, mentre es queden incomprensiblement descansats, confiant inútilment que la salvació els ha de venir dels altres, sobretot del sistema polític que després de l'actual ha d'imperar.

Es en veritat punyent aquest panorama, quan hom considera que l'hàbit d'atribuir-se la culpa té una utilitat immensa, en primer lloc perquè hom la té quasi sempre dels propis fracassos i en segon lloc perquè encara que no la tingui (sempre és possible trobar-la, esbrinant el principi del principi de les accions) aparentment, sempre incita a cercar una solució als problemes, sense esperar que els altres els resolguin.

Hom ha de confiar en els altres certament, però ja ho dèiem en el número anterior, ha d'ésser solament per a reconèixer i recompensar els mereixements aconseguits amb el nostre esforç.

Fent-ho així, el fracassat es convertirà en un pou d'iniciatives i d'esperances legítimes.

